

BŐSZE ÁDÁM, 1986/B

Gyásznapból születésnap

Nem akartam a Frankába járni. Családi elhatározásra jöttem ide. Pontosabban a család határozott úgy, hogy nem árt majd a nemrég apja vesztett gyerekek a férfi minta, illetve a nemrég a züllés útján elindult tinédzsernek a szigorú egyházi nevelés. Ráadásul, mire kiderült, hogy felvettek, elfogadták jelentkezésemet abba a pesti gimnáziumba is, ahová a legjobb barátaim mentek, így nem csoda, hogy a naptáromba az esztergomi „Veni Sancte” időpontját vastag fekete filctollal írtam be. Az akkor még nyolcvanszemélyes háló közepén kaptam helyet, **Vilmos atya** pedig kéretlen őszinteséggel vigasztalta édesanyámat, „*az első napokban biztos sírdogálni fog a fiú, de aztán majd megszereti az ittlétet.*” Igaza lett, de sokkal lassabb tempóban teljesült be a jóslata: az első évben mérsékelten akklimatizálódtam, majd a nyáron szerelmes lettem egy budai lányba, így másodikban még nehezebben ment minden. Majdnem megbuktam matekból és fizikából, és a szokásos nyári egy-két hetes kollégiumi munkáknak sem örültem, bezzeg harmadik és negyedik után! De erről majd később. A fordulat, a változás annak, vagy annak is köszönhető, hogy megirigyeltem osztálytársam, *Dergez Zoli* rajongását a zene iránt, kértem, tanítson gitározni. Megtette. (Megígértem neki, hogy ha majd megjelenik első szólólemezem, a mellékelt művészi életrajzban őt nevezem meg első tanáromként. Nos, a lemezre még várni kell.) Ezzel egy időben gyökeresen átalakult a hitéletem, és már lekötött néhány tanóra is. Sajnos az első két „átaludt” esztendő komoly nyomot hagyott matematika- és fizikatudásomon, ezeket a hiányokat azóta sem tudtam pótolni, viszont a humán tárgyak – köszönhetően például Gärtner Júlia tanárnőnek – kifejezetten érdekelték. Most már bátran kijelenthetem, ekkor kezdődött korai felnőtt korom. A tanulmányi és hitbéli sikerek (igen, ez utóbbiban is jó érzés volt látni, hogy jobb irányba fordultam), valamint a zene lelkesítő ereje olyan lendületet adott, amilyenre azóta sem volt példa az életemben. Persze bolondság lenne azt állítani, hogy ezt saját erőmből értem el; annál azért sokkal gyengébb voltam. A körülöttem élő, számomra meghatározó szerzetesek, civil tanárok, osztálytársak voltak, akik együttesen "terelgettek" (néha talán nem is tudatosan) egy egészen új cél felé. Hogy megváltoztam, mi sem mutatta jobban, hogy több – addig barátomnak vélt – pesti haverom figyelmeztetett, nagyon rossz irányba haladok. Az érettségihez vezető év sok sikert hozott: örültem, hogy részt vehettem szép kiejtési és szavalóversenyeken, illetve azt is megtisztelőnek éreztem, hogy az osztály színházi előadásában is szerepet kaphattam. Úgyhogy az év második felére eldöntöttem, színész leszek. Azonban az utolsó két évben szinte észrevétlenül kúszott a bőröm alá az a vágy is, hogy érettségi után mégse hagyjam el a ferenceseket, akiket addigra már majdhogynem családomnak tekintettem. Eljött

hát a választás ideje: színészet, vagy szerzetesség? Képtelen voltam dönteni. Emlékszem, elhatároztam, hogy Vilmos atyával megbeszélem a dolgokat, s ha esetleg ő döntene helyettem, azt is megköszönném. Ma már jó érzéssel mosolygok bölcsességén, hiszen csak annyit mondott: "menj el felvételizni a Színművészetre, azt' majd kialakul!" A sikertelen felvételi után - amikor kihirdették a kiesőket, sokan zokogni kezdtek - kevés boldogabb embert lehetett találni nálam, hiszen "kialakult", maradhatok Esztergomban.

Ma, amikor közel harminc év után visszagondolok erre az időszakra, eszembe jut, milyen fontos döntéseket hoztam, mennyire mélyrehatóan megváltozott az életem. Talán azóta sem volt ilyen "forrongó", változásokkal teli néhány évem. Azért is hangsúlyozom ezt, mert a gondoskodó környezet, több tanár odafigyelése, humora és kedvessége nélkül bajosan juthattam volna át az útvesztőkön. Hazugság lenne nosztalgiával idealizálni ezt az időszakot, hiszen természetesen megmaradtak küzdelmeim jó néhány olyan tanárral, akik addig sem néztek rám kedvesen, de szerencsére ezeket az epizódokat ma már úgy kell előbányásznom az emlékeim közül, nem foglalkozom velük túlságosan sokat.

Nyolc évig éltem ferencesként, s noha életem egyik legszebb időszaka volt, mégis úgy döntöttem, a világi életet választom. Eleinte "összevissza" bókásztam az életben, sokszor elvesztettem mindenféle addig bevált kapaszkodót, végül aztán megállapodtam. Néhány alapvető, az esztergomi éveknél is köszönhető dolog/érték/alapfogalom (tessék kiválasztani a megfelelőt) viszont megmaradt. Egyik ilyen a klasszikus zene, mely a gimnázium óta kísér. Elvégeztem a Zeneakadémiát, tanítottam éneket, vezettem kórust, vezényeltem, azaz a zenei életben is kerestem a helyem. Rövid időre (öt év) megálltam a Magyar Nemzetnél, Magyarország egyik legolvasottabb napilapjánál dolgoztam zenekritikusként nagy élvezettel, hiszen hetente többször járhattam klasszikus zenei hangversenyre. Ma viszont már egyrészt zenei antikváriusként, másrészt a Bartók Rádió műsorvezetőjeként dolgozom. Az előbbi családi hagyományon (nagyapámnak szép műgyűjteménye volt), míg a második némi ferences tradíción is alapul. A zenei antikvárius régi kézzel írt vagy nyomtatott dokumentumokkal, kottákkal, zenei könyvekkel és kéziratokkal foglalkozik, ilyeneket vásárol és ad el. E két kereskedelmi tevékenység között adja hozzá az értéket: kutatja az adott tétel eredetét, megállapítja korát, fontosságát például egy zeneszerzői életműben, és kitalálja, hogy az melyik magánszemély, vagy könyvtár gyűjtőkörébe tartozik. Minden alkalommal törekszem például arra, hogy a hazai ritkaságok itthon maradjanak, magyar gyűjtemények őrizzék. A Zeneakadémiához közel egy kicsi boltban, vagy éppen otthon lapozgatom ezeket a nekem és még néhány kevés ember számára érdekes papírosokat, s érzem közben remekül magam. A rádiós, televíziós munka teljesen más. A gimnáziumi "színe-

szi" feladatok, a teológiai tanulmányok alatti prédikációpróbák, a hittan tanítása és a kórusvezetés olyan kommunikációs tréninget adott, hogy írni, beszélni, egybefüggő mondatokat alkotni azóta is szeretek. Magyarország első számú komolyzenei rádiója a Bartók Rádió, ahová pályázat útján vettek fel 2008-ban. Ugyan nincsen televízióm, és rádiót is ritkán hallgatok, tudom, a „Bartókon” dolgozni még ma is rang, igyekszem is úgy alakítani a műsorvezetéseimet, hogy megfeleljek a nagy elődök által támasztott elvárásoknak, de vonzódok az újításokhoz is. Amikor elkezdtem a munkámat, kértem a vezetőket, mentsenek fel az interjúkészítések alól, ugyanis ezt a műfajt nálam sokkal tehetségesebb kollégáim gondosabban művelik. Így pottyant az ölembe „cserébe” az opera és az operaközvetítés. Nem mondanám, hogy előtte minden este az Operában ültem, de azt sem, hogy a zenés színház taszított volna. Nos, a Bartók Rádió műsorrendjének köszönhetően hetente két operát kell közvetítenem; egy ilyen „dózisnak” megvan a hatása: ha tetszett, ha nem, megszerettem az operákat, egyre nagyobb élvezettel hallgatom a különböző felfogású előadásokat, s a szobám falán a régi AC/DC-plakátok helyett ma már operanékesek képei lógnának. Talán e rövid bemutatásból is kiderül, a két elfoglaltságom gyökeresen különbözik egymástól: az antikváriumi munka magányos, míg a rádióban és televízióban folyamatosan tíz-, netán százezrek előtt kell szerepelni. Ez a kettősség (ld. színészet vagy szerzetesség) valószínűleg elkísér már a halálig. Ezért élhet bennem így az esztergomi lét kezdete és vége: míg gyásznapként éltem meg az első Veni Sanctét, születésnapként a Te Deumot, hiszen az a nap azt jelentette, új életet kezdhetek ferencesként. Ma pedig úgy gondolom, hogy attól még, hogy fizikailag távolabb is kerültem Esztergomtól, a Franka meghatározó éveire hálsán kell visszagondolnom. És így is teszek.

Bösze Ádám, 1986/B